СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 48. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 1-го БЕРЕЗНЯ 1950. No. 48. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 1, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ ПЕРЕД СУДОМ ЗА СТРАЙК

Вашингтон, 27 лютого. —Юнайтед Майн Воркерс (юнія вуглекопів), візвана перед федеральний суд Дистрикту Колумбії, заявила, що вона не почувається до вини за страйк шахтарів, який триває від травня 1949 р., а який заборонив суддя Ричмон Б. Кіч 11 лютого 1950 тому, що страйк став небезпекою для країни. У страйку бере участь 370,000 членів майнерської юнії. Вони заявляють, що не повернуться до праці, доки не буде підписаний контракт між підприємцями і юнією. Переговори в справі контракту ідуть далі, не зважаючи на це, що юнія притягнена до судової відповідальности.

На ділі юнія обвинувачена за непослух судові. Адвокат юнії Веллі К. Гопкінс заявляє, що юнія не винувата. Він каже, що юнія не видала наказу страйкувати, а видала наказ до майнерів залишити страйк, коли суд видав заборону, тільки, що члени юнії не послухали наказу юнії. З огляду на таке положення завданням федерального суду буде винайти, хто відповідальний за теперішнє положення в вугілляній продукції. Адвокат, після складення заяви, що юнія не почувається до вини, зажадав звільнення юнії від відповідальности. Коли суддя не прийняв цього оправдання, адвокат зрікся права покликати судейську лаву для вирішення цеї справи, а здався нарішення самого судді, як щодо цивільної так і карної відповідальности за страйк. Після вступних формальностей суддя Ричмонд Кіч відрочив судову розправу до год 1.30 у вівторок 28 лютого.

НИЖЧА ПАЛАТА ЗА ОСНОВНУ НАУКОВУ ФУНДАЦІЮ.

Палата репрезентантів, зібравшися в цілості на нараду як комісія, прихильно віднеслася до проєкту засновання Краєвої Наукової Фундації для поширювання основних наукових студій і дослідів. Тому, що палата діяла як комісія, вона мусить ще відбути формальне голосування як законодатне тіло і щойно тоді законопроєкт буде міг бути законно ухвалений. Сенат ухвалив відповідний законопроєкт уже перед роком і тому ухвала палати буде доповненням законодатної формальности. Противники цього проєкту доводили, що кошти втримання такої фундації виноситимуть $25,000,000 річно і є непотрібні, бо різні інші установи, між ін. секретаріят оборони, переводять коштовні наукові досвіди. Оборона має призначених на такі цілі $544,000,000 річно. Фундацію мали б завідувати 24 членів, на чолі яких стояв би голова, який побиратиме по $15,000 річної платні.

$100,000 НА ПРОСЛІДЖЕННЯ СИНДИКОВАНОГО ЗЛОЧИНУ.

Сенатська правнича комісія ухвалила признати $100,000 на конгресове слідство зорганізованого злочину в цілій країні, щоб усунути впливи ракетерів та інших закритих обманців на законодавців. Сенатори заповідають, що вони вже тепер оприлюднять організації ракетірів, які діють на краєві розміри.

ЗАКОН ОБМЕЖИТЬ ПРОДУКЦІЮ КАРТОПЛІ.

Вашингтон. — Сенат 53 голосами проти 24 ухвалив законопроєкт для визначення землі під управу бавовни, а водночас додав до цього законопроєкту додаток, як обмежити продукцію барабоиль на 1951 рік. На ділі не буде обмежена продукція, тільки підмоги для фармерів за надвишку барабоиль. Речник уряду заявив, що вдоволений з додатку про контролю надвишки картоплі, бо надвишка картоплі в обох минулих роках давала багато турботи департаментові рільництва.

К.І.О. ПРОТИ ЗАГАЛЬНОЇ СТАРЕЧОЇ ПЕНСІЇ.

Емил Рів, голова комісії суспільного забезпечення при Конґресі Індустріяльних Організацій, явився як свідок перед сенатською фінансовою комісією, яка підготовляє новий [illegible]спільного забезпе[illegible] робітників. Рів заявився за підвишку старечої пенсії від $60 до $132 місячно, замість проєкту палати репрезентантів, який уже ухвалений і який передбачує пенсію у висоті від $55 до $77 для самітного робітника з відповідними додатками для осіб, які є на утриманні батька родини. Одначе, Рів заявився проти того, щоб виплачувати кожному старечу платню по $25 або $30 місячно, бо це може завалити цілу систему суспільного забезпечення. З ним погоджується в цій справі сен. Юджин Д. Миликен з Колорадо.

ЗЛОВИЛИ ЛЕОПАРДА, ЩО ВТІК З ЗООЛОГІЧНОГО ПАРКУ.

Оклагома Сіті, 28 лютого (по радіо в 8 годині ранку). — Убивник-леопард, який перед трьома днями вирвався з клітки зоологічного городу, попав остаточно в руки поліції. Зорганізована, на великі розміри нагінка покінчила свою працю після того, як управа городу підкинула мясо, насичене ліком для задурманення, на випадок, як би зголоднілий хижак захотів їсти. Так і сталося, хижак зловився і його посадили наново до клітки.

НОВІ СВІДКИ ПРОТИ БРИДЖЕСА.

Сан Франсиско. — Гері Бриджес, якого федеральний прокуратор обвинувачує в кривоприсязі з відпеканням комунізму, коли він вибирав громадянські папери, упродовж двох тижнів доводив, що він не є комуністом, що не мав нічого спільного з комуністичною верхівкою і що загалом був тільки речником робітничого руху на Західному побережжі увесь час своєї діяльности в юнії докових робітників. Для відбиття його тверджень прокуратор поставив за свідка Мервина Ратборна, колишнього голову юнії комунікаційних робітників. Ратборн був колись секретарем Красового Морського Комітету К.І.О. Оборона прозивала його різними іменами і лаяла, одначе суддя допустив його як свідка.

НЕВІЛЬНИЦТВО ПІДСТАВОЮ СОВЕТСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ТВЕРДЖЕННЯ ПРЕДСТАВНИКА АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ

Лейк Соксес, 28 лютого. Представник Американської Федерації Праці, Міс Тоні Сендер, зізнавала вчора в Економічній і Соціяльній Раді Об'єднаних Націй в справі внесеного цею Федерацією обвинувачення проти Советського Союзу, що він ціле своє господарство базує насамперед на каторжній праці мільйонів невільників, що їх доставляє НКВД советській економії. Федерація Праці домагається від Об'єднаних Націй міжнародного прослідження цього масового невільництва в країні, яка є членом Об'єднаних Націй. Свої твердження Міс Сендер піддержувала фотостатичними копіями „дуже таємних" документів, які походять безпосередньо від осіб з Госпляну (советського господарського плянування) та які потверджують факт, що МВД, советська тайна поліція, є головним доставцем безплатної робучої сили до всіх головних галузей советської економії, головно гірництва. Згідно з достовірними інформаціями АФП Совети руками каторжників виконують одну восьму частину всіх своїх деревозаготівельних робіт, 10 процент продукції меблів і кухонних товарів, 40% загальної советської продукції хрому і 75% всеї продукції золота. Представниця Федерації Праці доказувала, що численні галузі советського господарства залежать виключно від доставленої тайною поліцією безплатної робучої сили мільйонів невільників. Об'єднаним Націям передано фотокопії оригінальних наказів НКВД безпосередньо перед війною, що ними забезпечувалося робучу силу невольників теж для важливих ділянок советської военної індустрії, зокрема для будови шляхів та залізниці в непрохідних пустелях Азії. Міс Сендер доказувала, що після війни НКВД постачає робітників та відповідає за продукцію атомічної енергії. Вона покликувалася на недавнє твердження советського представника в ОН, що в Советах примусову працю виконують тільки „злочинці" та на підставі документів виказувала, що тими „злочинцями" в Советах вважається практично всіх некомуністів в теперішньому або в минулому.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ, КАНАДА Й ВЕЛИКОБРИТАНІЯ ПЕРЕРВАЛИ РОЗМОВИ В СПРАВІ АТОМОВОЇ ЗБРОЇ

Вашингтон. — Зусилля, щоб дальше продовжувати переговори для складення умови над уживанням атомової зброї Злученими Державами, Канадою й Великобританією, перервано на необмежений час. Розмови велися від 20 вересня 1949 р. і мали вигляд на деякий успіх, одначе приловлення британського науковця д-ра Клавса Фукса, який признався до шпигунства в користь Советів від самих початків виробу атомової бомби, дали підставу до застанови дальших розмов. Великобританія годиться, щоб Злучені Держави перебрали на себе повне використування покладів урану в Конго, і щоб прибирали Англією запаси урану остались надальше в її руках.

КОНТРРЕВОЛЮЦІЯ ТЕЖ В СОВЕТСЬКІЙ МЕДИЦИНІ

Москва, 28 лютого. Советський академик д-р А. Д. Сперанський почав тепер акцію за ліквідацію „буржуазної контрреволюції" в советській медицині, подібно як її вже перевів Трофим Лисенко в советській біології. Д-р Сперанський, як це він заявив, очолює тепер боротьбу за виеліминування зі советської медицини „впливів контрреволюційних, анти-матеріялістичних та ідеалістичних позицій в патології Вірхова, Ерліха, Пастера, Коха та інших".

В НЕДІЛЮ КОНКУРС НА ПОКАЗ ТАЛАНТІВ МОЛОДІ

Ню Йорк, 28 лютого. В найближчу неділю, дня 5-го березня, відбудеться в год. 4-тій після полудня в залі Фешин Дізайн Інститут при 224 Вест 24-тій Стріті перший конкурс талантів, переможці з якого виступлять на великому показі талантів, влаштованому Митрополитальним Комітетом Молоді в Тавн Голл в Ню Йорку навесні. Суддями на конкурсі будуть відомі американські спеціялісти, видавець „Мюзікал Курір' Ліон Керсон, са світової слави піяніст і акомпаніятор, Ліопольд Міттмен. Переможці з конкурсу, крім можливости виступу в Тавн Голл, одержать теж 200 дол. нагороди.

ПРИЙДЕ ДАЛЬШИХ 200 РОДИН НА ЗАВІРЕННЯ ЗУАДК

Филаделфія, 28 лютого. Екзекутива ЗУАДКомітету повідомляє, що згідно з рішенням останніх зборів Дирекційної Ради щодо продовження і посилення переселенчої акції, пороблено безпосередні заходи у Вашингтоні для використання безіменних завірень ЗУАДКомітету на переселення до цеї країни з європейської скитальщини дальших 200 родин українських скитальців, разом круго 800 осіб. Ці нові іміґранти мали б приїхати вже найближчими транспортами, тому ЗУАДКомітет звертається до громадянства зі закликом зголошувати для них місця праці і мешкання та надсилати фонди на покриття їх транспорту з порту до місця призначення.

З.У.А.Д.К. ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ В ЗБІРЦІ НАРОДНОГО ФОНДУ

Филаделфія, 28 лютого. На останніх зборах Дирекційної Ради Злученого Українського Американського Допомогового Комітету минулої суботи, обширне повідомлення про які подано у вчорашньому виданні цього щоденника, винесено теж рішення, щоби ЗУАДКомітет взяв участь в організації Народного Фонду, яку переводить Український Конгресовий Комітет, згідно з постановою Четвертого Конгресу Американських Українців в листопаді минулого року.

В доповненні вчорашнього звіту треба додати, що контролю діловодства Комітету, крім згаданих Романа Слободяна та Константина Шевчука, переводили теж і здавали опісля звіти два інші члени Контрольної Комісії, іменно, Тарас Шпікула і п?ні Олена Лотоцька.

РУССЕТА „АПЕЛЬ ДО ЛЮДСКОСТІ" ДІСТАЄ ПІДТРИМКУ В АМЕРИЦІ

З датою 28 лютого поміщують провідні американські щоденники в формі оголошення на цілій сторінці „Апель до Людськости", написаний визначним французьким журналістом Давидом Руссетом, який в рр. 1943-45 був увязнений у націстівських таборах страхіть, а після того дбайливо перестудіював відносини в Советах і прийшов до висновку, що там теж існують невільничі табори. Він дає на це докази, одначе зогляду на безупинні заперечення Советською владою, він домагається тільки провірки цієї справи якоюсь міжнародною комісією, під закликом: „Призбирані документи мусять бути розглянені!".

Заклик Руссета підтримує Кампанія Втікачів Зпоза Залізної Заслони, ведена Міжнародним Втікацьким Комітетом, 103 Парк Евеню, в Ню Йорку, на чолі якого стоїть Ричард Е. Бирд, пенсіонований адмірал маринарки Злучених Держав. З ним разом підписали зазив ще понад сто інших провідних американців з усіх ділянок американського громадського життя. Вони подають свідків, які видістались з советських таборів смерти і згадують такі імена: Сергій Максимов, Маргарета Бубер, Константин Іванів, Михайло Романенко, Єржи Ґліксман, Микола Ірґізов, Іван Некрасов.

50-РІЧНА УМОВА МІЖ СТЕЙТАМИ Й КАНАДОЮ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ НІЯГАРИ

Вашингтон. — Злучені Держави й Канада заключили договір для використування ріки Ніягари для промислових цілей, одначе з засторогою збереження її краси і краси водопаду Ніягари. Сила води має бути зужита на побудову електрівень, одначе в умові є гарантований мінімальний стан води, потрібний для втримання водопаду. Договір буде мати обовязуючу силу на 50 років. Його підписав імемем Стейтів Дін Ачесон, а іменем Канади канадський амбасадор Гюм Вронґ. Досі було кілька інших договорів в цій справі між обома країнами, одначе їх уневажнюється з хвилиною діяння теперішнього договору. Знавці водної сили кажуть, що стейт Ню Йорк скористає найбільше з цього договору, бо тут положені великі промислові підприємства. Крім того скористають теж власники домів і фарм, бо дістануть дешевшу електрику для освітлення й евентуально для топлива.

ЛЕЙБУРИСТИ МОДИФІКУЮТЬ ПРОГРАМУ З ОГЛЯДУ НА ВИСЛІД ВИБОРІВ

ЛЕЙБУРИСТСЬКА БІЛЬШІСТЬ В ПАРЛЯМЕНТІ ЗМЕНШЕНА ДО СІМОХ ГОЛОСІВ; ЕТЛІ НА АВДІЄНЦІЇ В КОРОЛЯ.

Лондон, 28 лютого. — Тут загально вважається, що британські лейбуристи, з огляду на дуже слабу перемогу в останніх виборах, змінять свою урядову програму, відступаючи головно від плянів дальшої націоналізації, яку вони заповідали в своїх передвиборчих маніфестах. Це мало бути теж одним з головних предметів розмови, яку мав вчора премієр Етлі з королем Юрієм в Букінґгемському палаці. Премієр мав поінформувати короля, що лейбуристи воліли б „незобов'язуюче" ніж соціялістичне тронове послання при відкриті парляменту. Лейбуристи вважають, що дальше обстоювання їх переводжування в життя їх передвиборчих обіцянок, головно щодо націоналізації, могло б захитати їх урядом та викликати крізу. В міжчасі повідомлення з необрахованих ще досі виборів в трьох округах зменшили лейбуристську більшість в парляменті тільки до 7 голосів. Кінцеві підсумки виборів дають поодиноким партіям таку кількість місць в парляменті: лейбуристи — 315, консерватисти — 296, лібералн — 9, незалежні — 3 і один спікер Палати, що не голосує. Як йдеться про кількість відданих на поодинокі партії голосів виборців, то мейбуристи одержали 13,331,682, або 46.4%; консерватисти — 12,476,636, або 43.4%; лібералн—2,618,882, або 9.1%; незалежні — 205,739, або 0.7%; комуністи — 91,815, або 0.3% зі загальної кількости 28,724,754 голосуючих. В дальших коментарах щодо виборів стверджується, що хоча мала перемога лейбуристів викликує сумніви й непевність у внутрішній політиці, то вона в нічому не зміняє рішучого і певного становища Вританії та її уряду в закордонних справах, вже хочби тому, що в цій ділянці немає жадних основних розбіжностей між обома головними партіями, що потверджує теж недавня виборча кампанія. Британські авторитетні голоси запевняють, що теж у внутрішніх справах положення лейбуристського уряду не є таке слабе, як це представляють деякі американські коментатори.

ЮГОСЛАВІЯ ОСТЕРІГАЄ ЗА ХІД В СПРАВІ ТРІЄСТУ.

Београд, 28 лютого. — Югославський міністер закордонних справ, Едвард Кардель, промовляючи вчора до около 25,000 робітників в словінському промисловому центрі Марібор, остерігав західних аліянтів і Італію, що Югославія нікоди не віддасть і не зрезигнує з окупованої тепер нею зони Трієсту. Він запречував італійські твердження про переслідування італійців в тій зоні, закидуючи, натомість, переслідування словінців і їх інституцій „італійськими фашистами" в західній частині.

ЗНОВ ЗАВОРУШЕННЯ В ЕРИТРЕЇ.

Асмара, Еритрея, 28 лютого. — Тут знову дійшло до заворушень між мусулманами і коптами християнською сектою коптів, під час яких чотирьох коптів було поранених. Інтервенювала британська поліція.

ФРАНЦІЯ ЗАГРОЖЕНА НОВОЮ ХВИЛЕЮ СТРАЙКІВ.

Париж, 28 лютого. — Францію загрожує нова хвиля страйків, як робітники у важливих промислових центрах та інших галузях краєвого господарства і суспільної служби почали нову кампанію за підвишкою платень. За страйком вже мали заявитись робітники міської комунікації і транспорту в Парижі, як теж зорганізовані в Генеральній Конфедерації Праці майнери та робітники металюргічних заводів, кількість яких в самому тільки районі Парижа мала б виносити около 130,000 осіб. До того долучуються теж організовані комуністами політичні страйки в портах проти висилки зброї і військового виряду до Індокитаю, як і проти вивантажування доставлюваної в рямках Атлантійського Пакту американської зброї для Франції.

М'КЛОЙ ЗАБОРОНИВ СВОЇМ УРЯДНИКАМ ПУБЛІЧНУ КРИТИКУ НІМЕЦЬКОГО УРЯДУ.

Франкфурт, 28 лютого. — Американський високий комісар в Німеччині, Джан Дж. МекКлой, мав заборонити членам свого штабу публічні виступи і критику уряду Західно-Німецької Федеративної Республіки без попереднього порозуміння з ним. Причиною цеї заборони мало бути зажалення канцлера д-ра Аденуера, що в останньому в праці уряду сили чинників перескаржують німецькі опозиційні голоси, що покликуються на „урядові американські кола". Ціллю нового розпорядку не є здержати саму критику як таку, тільки збільшити відповідальність за неї.

ШВЕЦІЯ РОЗБУДОВУЄ СВОЮ ФЛЬОТУ В ОБЛИЧЧІ СОВЕТСЬКОЇ ЗАГРОЗИ.

Стокгольм, 28 лютого. — Адмірал Гельґе Стромбек, шеф штабу шведської фльоти, домагається дальших поважних кредитів на розбудову шведських морських збройних сил, стверджуючи, що розбудова советської фльоти „переходить далеко самі тільки оборонні потреби Советського Союзу". Він домагається збільшення кількости модерних шведських военних кораблів на 100 процентів.

ФРАНЦІЯ ПРОСИТЬ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ІНДОКИТАЮ.

Париж, 28 лютого. — Французький уряд звернувся до уряду Злучених Держав за допомогою в боротьбі проти комунізму в Індокитаю — заявив тут вчора речник французького міністерства закордонних справ. Він поінформував, що французький уряд предложив американській амбасаді в Парижі подрібну листу найбільш необхідних для війни в Індокитаю матеріялів, на загальну суму 30 мільйонів долярів.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТРЕБА ЗАСОБІВ

Чого надіються від нас, американських українців, наші рідні в поневоленій Україні? Відповідь на це питання ми вже давали так багато разів, що ледви чи треба її щераз повторювати; вона бо сама є в нашому серці й в нашій голові. Одначе найактуальніше є це, як реагує на це питання наша кишеня.

Ставимо справу просто й ясно, бо інакше годі. Маємо до діла з громадянством, якому вже не треба викладати як на долоні, що голови й серця замало, щоб ми виповнили наше важливе завдання. Певно, що нам треба доброї голови, та й не одної, щоб розумно обороняти українську справу в Америці та на міжнародному полі. Певно, що треба нам вчених і мистців, щоб представити світові українську культуру. Треба нам і тих живих свідків, що брали активну участь у визвольних змаганнях українського народу, будучи частиною його збройних сил, включно з тими, що боролись у рядах Української Повстанської Армії. Одначе це все сьогодні не завдає нам ніякого клопоту. Сьогодні все це маємо тут, між собою. Коли ж ми цього не використовуємо так, як треба, то це у головній мірі таки наша власна вина.

Майбутня історія українського народу, що буде описувати сучасну добу, таки ніяк не виправдає українську іміграцію, яка називає себе „політичною", якщо далі не буде в англійській мові навіть книжки про найбільшу ганьбу XX-го століття, себто про голод в підсовєтській Україні. Подібне можна сказати і про інші варварства, що їх зазнала Україна під московсько-большевицькою окупацією. А де ж є матеріяли, потрібні на випадок, коли б на міжнародній арені знов вирішувалась справа права українського народу на самостійне, державне життя? Обєднані Держави ніби вже погодились з Україною як державою. Проте нам не вистачить обстоювати цей факт. Памятаймо на це! Навіть у найкращій міжнародній конюнктурі прийдеться українському народові зводити важкий бій і на міжнародній арені за своє право, бо його історичні вороги докладають усіх зусиль, щоб Україну знов поділити і під тою чи іншою, можливо й „федеративною", фірмою далі в неволі держати, використовуючи скарби її землі й приписуючи собі плоди українського духа.

Уся ця робота, про яку згадали тільки мимоходом, мусить бути виконана вже тепер, а щоби була виконана, на це треба грошей. Так приходимо до властивої цілі цеї статті. Всі знаємо, що Конґрес Американських Українців, що відбувся минулого листопада в Вашинґтоні, проголосив Український Народний Фонд якраз на те, щоб ми могли вивязатись з наших найважніших зобовязань, що обіймають справи: політичні, харитативні й культурні. Тепер маємо до діла з останньою спробою, яка має заставити ввесь наш загал до серіозної задуми. Надійшла крайня пора діяти в українській справі на широкі розміри! Цю працю буде можливо виконати тільки тоді, коли кожний і кожна з нас допоможе цьому виконанню — грішми, коли кожний і кожна з нас зложить Національний Даток.

Сателіти перед міжнародним судом

Після зірвання дипломатичних зв'язків з Болгарією американський секретар стейту Дін Ачесон зробив другий рішучий крок, бо заморозив фонди трьох совєтських сателітів. Ці фонди будуть тепер вжиті для евентуальної виплати відшкодування таким американським громадянам, які потерпіли матеріяльні й моральні шкоди з вини сателітських урядів. До таких сателітів належать: Болгарія, Угорщина й Румунія.

Влада тих країн діставала раз-у-раз протести Злучених Держав і Великобританії з приводу ламання мирових договорів і насилля, якого вона допускалась над правами людини. Коли це не помагало, обі демократичні потуги внесли протест до Генеральної Асамблеї Об'єднаних Держав. Асамблея не вирішила цих протестів, тільки віднеслася до Міжнародного Суду в Газі за виданням опінії, чи насправді існує спір між Західними Державами і згаданими країнами в справі поламання умов мирового договору, а з окрема точки про охорону прав людини. Це вже правнича справа, тому вона мусить бути розглянена фаховими правниками. Якщо спір справді існує, Генеральна Асамблея запитує дальше, чи обвинувачені країни мають назначити комісію для полагодження спору. Дальше питання, поставлене до Міжнародного Суду в Газі таке: На випадок, коли обвинувачені країни відмовляться взяти участь у складенні комісії для вирішення спору, чи Об'єднані Держави мають право назначити невтрального члена до комісії, яка б тоді мала право видати рішення, яке зобовязувало б обвинувачені країни.

На 28. лютого призначене перше переслухання обвинувачуючої і обвинувачених сторін перед судом у Газі, в столиці Голяндії. Обвинувачені держави, а саме Болгарія, Угорщина й Румунія заздалегідь відмовилися вислати своїх заступників до суду, пояснюючи, що їхня поведінка супроти власних громадян не має нічого спільного з міжнародними справами або з мировими умовами, бо відноситься тільки до покарання громадян, які провинилися супроти законів своєї держави.

Америка зажадала, щоб Міжнародний Суд видав тільки рішення, чи справді існує спір. Великобританія пішла дальше й хоче від суду в Газі почути, чи секретаріят О. Д. має настановити третього члена комісії на місце члена, якого мали право назначити обвинувачені, згідно з чартером О. Д.

Домагання Великобританії підтримує Австралія, а відмову сателітів підтримують країни зпоза Залізної Заслони, а саме: Росія, Білорусь, Україна й Чехословаччина. На першім переслуханні 28 лютого заповіли свою появу тільки представники: Злучених Держав, Великобританії й Об'єднаних Держав. Іменем З. Д. А. говорить В. Коген, іменем О. Д. Іван Керно, заступник ген. секретаря для правничих справ.

Іван Кедрин.

За душу молоді

ДО ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ В АМЕРИЦІ.

На терені Злучених Держав існує кілька організацій молоді: „Ліґа Української Молоді Північної Америки", „Ліґа Української Католицької Молоді", „Ліґа Української Православної Молоді" і — здається — „Ліґа Українських Студентів Високих Шкіл" із своїми Клюбами в університетських містах. Зміряти силу кожної з названих організацій зокрема та всіх їх разом — дуже важко. Нелегко навіть допитатися статутів тих організацій та їх організаційних верхівок. В одному місті вони існують, в другому ні, cебто, самі ці організації внутрі не є надто сконсолідовані. Годі теж сказати щось про їхній взаємний зв'язок, — між декотрими з них такого зв'язку взагалі нема.

На географічному терені таких-то молодняцьких організацій (їх, очевидно, далеко більше, місцевих, існуючих під різними назвами) появилися молодняцькі організації нової української іміґрації: „Пласт", „Союз Української Молоді (СУМ)" та Українські Спортові Клюби, як гуртки молоді при „Самопомочі". Ці організації шукають зв'язку із місцевою українською молоддю. Помагають їм у цьому старші громадяни, свідомі велетенської ваги цієї справи. Одним із конкретних виявів таких спроб наладнання зв'язку і співпраці між новоприїзжими та народженими вже тут молодими — було величаве віче молоді, влаштоване у Филаделфії в дні 12 лютого ц. р. та сполучене зі св'яткуванням роковин бою під Крутами. Три вищеназвані молодняцькі організації нової іміґрації разом із Лігою Української Католицької Молоді у Филаделфії, при активній участі референта для справ молоді при „Самопомочі" та особисто голови Клюбу українських студентів високих шкіл склали окремий Комітет під головуванням і з участю старших громадян, та влаштували спільне віче-св'ято, на котрому явилось коло 300 молодих і чимало старших громадян. Факт, що зпоміж української молоді, уроженців в Америці, було на салі лиш коло 10%, дуже знаменний: він вказує, що наладнання тісної співпраці і співжиття між новоприїзжою і тутешньою українською молоддю вимагає великих зусиль і не є таке легке, як комусь здавалось би, та що з другого боку українську молодь, народжену вже в Америці, можна притягнути до тієї співпраці і співжиття, що її можна зацікавити ідеями, що їх привезло з рідного краю молоде покоління. Нема жадного сумніву, що тих 27 молодих людей, які прийшли на віче молоді у Филаделфії і до того часу ледви чи багато знали про плекання українською старокраєвою молоддю культу героїв зпід Крут, вийшли з того віча повні вражень і переживань. Вони мали нагоду не тільки дізнатись багато незнаних їм історичних подробиць з української визвольної боротьби та з активної участи української молоді, але й почути прегарні пісні наших Пластунів і Сумівців та відчути чар цієї зовсім своєрідної атмосфери, що її витворює патріотична молодь на своїх маніфестаційних імпрезах.

Шукання зв'язків із українською молоддю, народженою в Америці, та налагоджування співжиття з нею і співпраці — це безумовно найповажніше завдання, що його може собі поставити і старше і молоде покоління нової іміґрації. І в цих своїх змаганнях вони стукають до дверей і сердець давніх іміґрантів, українців американських громадян, батьків тієї українсько-американської молоді, що з нею шукається контакту. Бо річ не так в організаційному контакті, як радше в духовому. Цей духовий контакт треба в одному випадку вже лиш організаційно оформити, в другому підсилити і скріпити, в третьому — щойно взагалі віднайти, встановити. Бо коли існують труднощі, щоб старше покоління давньої і нової іміґрації цілком одні других зрозуміли й наладнали гармонійне співжиття, яке довело б до повної

(Докінчення на стор. 3-тій)

Проф. П. Ковалів.

Наша мовна політика

Наша сучасна мовна політика — це боротьба за національну єдність нашої мови, за її соборність. Мовний процес ми повинні підпорядкувати загальному процесові розвитку національної культури в рамках нашої соборности.

В мовній практиці у нас існує дві течії: літературна і реґіональна.

Літературна течія цілком відповідає принципам соборности нашої мови. Єдина літературна форма, єдина літературна норма, єдиний правопис, єдина граматика — такі основні засади цієї течії. За цією течією йдуть передовіші, свідоміші наші люди. Вони не тільки правильно з погляду літературної нормативности пишуть і говорять, але й цілком усвідомлюють, що саме так, а не інакше треба писати і говорити, як того вимагає наша мовна політика, що обороняє єдність нашого національно-мовного організму.

Реґіональна течія йде в розріз з принципами соборности і національної єдности. Ця течія характеризується проявом місцевого патріотизму у виборі тієї чи іншої граматичної форми і навіть правописної звички (напр. питання апострофа). За цією течією здебільшого йдуть люди, що часто не розуміють або й свідомо не ходять розуміти значення літературної норми, з упередженням ставлячись до кожного мовного явища, що виходить за межі їх реґіональних звичок. Яскравим прикладом може служити замітка на мовні теми одного правника п. н. „Мова рідна, слово рідне...", вміщена в „Українській Трибуні" і відповідь на неї Д. Кислиці „Правник у ролі мовника". Правник цей без злої волі пропонує такі рецепти, яких ніяк літературна мова прийняти не може. Він тужить за рідними його місцевости формами мови і не хоче знати, що існує якась загальна літературна норма, без якої не може жити ні одна культурна нація.

Ми високо цінимо реґіональні вартості і звички нашого народу, але все мусить мати свою міру і діяти там, де воно не йде на шкоду наших загально-національних інтересів. Ми високо цінимо також особисті погляди на те чи інше мовне явище місцевого значення. Але ми категорично заперечуємо всяку спробу контрабандним порядком вносити в літературну мову якусь форму, слово чи словосполучення, яке ще не набуло загально-літературної унормованости. Не слід плутати загально-національне з місцево-національним. Місцево - національний елемент може мати велике значення для історії мови, для науки її історичного вивчення, але абсолютно може бути непридатним для синхроніки нашої мови, її сучасного стану. Наприклад: „Я буду робив", „Іду домів", „Пічну робити" (зам. почну) та інш. — всі ці приклади служать яскравою ілюстрацією при вивченні історії нашої мови, але в літературній сучасній українській мові вони не придатні.

Непорозуміння бувають часто на базі лексики. Наша українська мова дуже багата на синоніміку слів. Синоніміку треба зберігати, не збіднювати. Основний принцип вживання слів такий: вживати в літературній мові можна тільки ті слова, які набули собі загально-національних прав, тобто зрозумілі й сприйняті для цілої національної території. Лише письменники можуть вносити в свої твори (відповідно до жанру) локальні мовні елементи; з їх допомогою вони краще висвітлюють свої літературні персонажі, а читачеві дають можливість знайомитись з деякими діялектними особливостями тієї місцевости, що знайшла своє відображення в творі.

У нас часто ширяться шкідливі погляди, що таке ось слово не вживається, бо воно, мовляв, галицьке, а таке — вплив російської або польської мов. На цьому ґрунті маємо чимало клопоту. Ми категорично проти того, щоб галицькі слова „виділяти в якусь окрему групу". Кожний український діялект (отже й західньо - український) має повне право вносити свою лексичну лепту на користь загальної літературної мови. Але треба дотримуватись нормальних принципів. Не можна безоглядно запроваджувати слова, кому які подобаються, слова, що на них давно вже існують свої літературні еквіваленти.

З другого боку не можна заперечувати деякі слова, що давно вже ввійшли в літературну мову, стали нормою в практичному нашому житті, дарма, що вони навіть неукраїнського походження. Такі слова, як **повітря, дощенту, дах, крейда, цукор, ґанок** та інші тепер зукраїнізовані в такій мірі, що вважаються своїми рідними. Не можна наведені слова викинути з української мови тільки тому, що вони існують в тій чи іншій формі і в сусідніх мовах — польській і німецькій. Багато слів ми ще не знаємо, чи вони прийшли до нас з польської мови, чи може навпаки.

В усіх цих і подібних випадках потрібне втручання нашої мовної політики, бо тільки вона й може урегулювати життя нашого національно-мовного організму. Цим питанням насамперед на американському континенті мають зйматися наші наукові установи — НТШ і УВАН. А редакції наших численних часописів повинні запровадити, як необхідність з погляду загально-національних інтересів, мовний редакторат. Уже минув час стихійного користування рідною мовою на чужині. Прийшов час уже плекати культуру нашої мови.

Тільки при цій умові ми зможемо показати світові нашу мову, як культурну мову великої культурної Нації.

26)

Левко, який погорджував чаєм і дудлив пиво, налив собі нову склянку.

— Мені довелося вже, — почав він, — переговорити з усіма, більш чи менш замішаними в усю справу особами. Думаю, що мені вже вдалося зреконструувати перебіг усього. Якщо й залишаються якісь темні пункти, так вони не такої важливости, щоб порушити цілу будову...

— Цікаво! — перебив професор Храплюк. — Ми попрохаємо вас розповісти нам усе з початку.

— Згода! — Левко висипав попіл з люльки і набив її наново тютюном, який йому підсунув Тирлицький.

— Попали ми, — почав Левко, — в коло подій, ні, — скоріш у сіті, які так майстерно, скажу навіть, — геніяльно, наставив цей Селецький, фальшивий вуйко Ганки. Але пічнім з початку. Отже наш Роман робить свій винахід. При перших вістках про нього зацікавлюються ним розвідки різних держав і висилають до Львова своїх аґентів викрасти той винахід або знищити. Найпалкіше до справи взялися німці й большевики — кожні з них хотіли зарвати винахід для себе, — свідомі великої його важливости у війні, яку одні і другі видко, підготовляють. Аґент для спеціяльних доручень при совєтському консуляті, Борисов, дізнався про все один з найперших. Що ж він робить? Він повідомляє свою централю, але одночасно не засипляє справи й сам і нав'язує тісне знайомство з панною Мартою.

Очі всіх мимоволі звернулися до Марти, яка підняла хусточку до очей і захлипала. Левко тягнув далі:

— В той спосіб Борисов був, сказати б, у курсі всієї справи, бо ж Марта була найближчою співробітницею при винаході. Тимчасом централя викликує капітана Мерещова, який останніми часами працював у Білгороді в Югославії. Його завданням було стежити спеціяльно за українською еміґрацією. Використовуючи своє бездоганне знання української мови, здобуте підчас свого побуту й праці на Україні, Мещеров підступно вкрадається в довіря кількох визначних провідників української еміґрації в Білгороді, між ними — вуйка Ганки — Еміліяна Селецького, колишнього офіцера української армії, що зумів придбати на чужині значний маєток і завжди допомагав грішми і радою своїм землякам. Що більше — Мещеров удає великого приятеля Селецького і позискує собі в заміну його приязнь, навіть мешкає деякий час у нього...

— Звідки ти про це можеш знати? — спитала здивовано Ганка. Хіба ти при тому був?

Погляди всіх звернулися запитливо до Левка. Той зробив міну наче трохи ображеного, мовляв: „не вірите"?

— Сьогодні вранці я говорив з правдивим Селецьким у Білгороді через телефон. Здоровив тебе, Ганко, і казав не дивуватися, коли б він за два-три дні несподівано з'явився в тебе особисто...

Всі були переможені тим аргументом. Левко тягнув далі:

— Отже, вкравшись у довіря Селецького, Мещеров довідався все до подробиць, також і про родинні відносини Селецького. Діставши доручення з реляцією Борисова, він рішився на небезпечний плян містифікації: їхати до Львова і вдавати вуйка Еміліяна. Це було, зрештою, зовсім можливе, бо Ганка його не знала повних 16 років, — знала його ще малою дитиною, крім цього він напевно знав особисто від Селецького, що ніяких нових фото Селецький Ганці не посилав. Отже Мещеров приїхав до Львова і плян зовсім удався — Ганка прийняла його як свого вуйка.

— Ганка впровадила Мещерова-Селецького до робітні і сам Роман розповів йому ближче про свій винахід. Що ж робить містифікатор? Він міг, користаючи з того, що мав вільний вступ до Романового дому, просто взяти при найближчій нагоді винахід у такій стадії, до якої тоді довів його Роман. Але він, старий, досвідчений аґент розвідки, постановляє чекати. Він бачить, що увійшов знаменито в свою ролю, що його ніхто не підозріває — і він постановляє підождати, аж Роман доведе свій винахід до кінця, і так захопити в свої руки все готове! Та тут виринають різні перешкоди, які він зі свого боку намагається відпаровувати, при чому вдає, що боронить справи Романа, тоді як у дійсності він боронив тільки справи власної: він хотів, щоб Роман мав спромогу докінчити своє діло — але тільки для нього, Мещерова, і він відбиває всіх конкурентів.

Левко вихилив з вдоволенням склянку пива і тягнув далі.

— Та тут він попався на мене. Перше моє підозріння повстало підчас першої таки зустрічі з ним. Ви знаєте, що я портретист, отже розуміюся трохи на психології людського обличчя. Колись, тямив я, Ганка показувала мені альбом із своїми родинними знімками і там бачив я її правдивого вуйка Еміліяна, ще з його офіцерських часів. Я ніяк не міг припустити, щоб людина могла так змінитися. Хоч знімка була стара і поблідла, проте, великої схожості між нею і Мещеровим я не знайшов. Моє підозріння до нього зросло при іншій нагоді. Може, пригадаєш собі, Романе, як він першого дня оглядав твою робітню. Тоді ми відчинили вікно і говорили про те, що треба б подбати за міцні крати і забезпечити в той спосіб робітню від вломи. Коли зачинено вікно назад, я спостеріг, як Мещеров- Селецький, ніби випробовуючи, чи засуви на вікні замкнені, повідсував їх зовсім. (Дальше буде).

З Централі ЗУАДКомітету

НЕБЕЗПЕКА ОБМАННИЦЬКИХ ЗБІРОК.

Централя ЗУАДК-ту дістала зі стейту Іллиной повідомлення, що хтось об'їздить тамошніх українських робітників на фармах і збірає датки на ЗУАДК. Централя ЗУАДК повідомляє, що нічого про це не знає і нікого взагалі до таких збірок не уповноважнювала. Не є виключене, що така збірка заініціована місцевим Відділом ЗУАДК, однак не є теж виключене, що хтось зловживає фірмою української допомогової організації і довірям наших людей та допускається звичайного обману. Щоб оминути небезпеку таких обманницьких історій, ЗУАДК доручає всі датки на ЗУАДК пересилати найкраще безпосередньо до централі. Ніяких окремих колекторів ЗУАДК взагалі не має.

Не передержувати грошей!

Тому, що деякі Відділи ЗУАДК — зрештою напевне без злої волі — передержують гроші, зібрані на аплікації або на кошти подорожі новоприїзжих, ЗУАДК просить всі свої Відділи всякі такі гроші негайно пересилати до централі, бо з найменшої передержки виникають непотрібні непорозуміння, а навіть поважні ускладенення, якщо дана особа, за яку гроші зложені місцевому Відділові, задержана в Европі або приїздить до порту і не має місця призначення.

Присилаючи більші суми до централі ЗУАДК, зібрані місцевими Комітетами, Відділами ЗУАДК чи іншими організаціями на переселенські цілі, треба обов'язково долучити докладний виказ, скільки грошей призначено на яку ціль: це торкається особливо грошей, зібраних від спонзорів на поіменні аплікації чи на зворот коштів дороги поіменних аплікантів. Гроші, зібрані на переселенську акцію, не можуть бути вжиті на місцеві потреби місцевих Комітетів чи Відділів ЗУАДК-ту або інших організацій. Якщо такі організації чи Відділи ЗУАДК потребують на місцях на свої льокальні цілі певну квоту, інколи навіть зовсім оправдану, то в кожному такому випадку централя ЗУАДК асигнуватиме відповідні фонди. Гроші, зібрані на ЗУАДК, не вільно нікому передержувати та зуживати на будьякі цілі без попереднього порозуміння з централею та без її виразнзї згоди на це. Таке становище централі ЗУАДК-ту подиктоване не тільки її потребами, але й досить численними наріканнями жертводавців, які єдино рішають про цілі своїх пожертв.

Присилати звідомлення до ЗУАДК.

Ще 23 грудня 1949 р. централя ЗУАДК звернулася до всіх своїх Відділів і тих організацій та Товариств, які співпрацюють із ЗУАДК-том у переселенських і допомогових справах, щоб вони були ласкаві прислати до половини січня ц. р. свої звідомлення. Це потрібне ЗУАДК-ві для його річного прилюдного звідомлення та для п р о є к т о в а н о ї пропам'ятної книги. Деякі Відділи ЗУАДК-ту й організації на це відгукнулися,, прислали звіти й світлини, але багато організацій цього ще не зробило. Тому ЗУАДК пригадує той свій минулорічний заклик і просить надіслати звідомлення з переселенської та допомогової акції на місцях з власними заввагами й інформаціями про нову іміграцію (головно: статистичні дані про число імігрантів, їх з а т р у д н е н н я, включення себе у місцеву громадську роботу) — найдалі до кінця лютого цього року. Без такого звідомлення ЗУАДК і все громадянство не можуть мати повного образу діяльности в переселенській і допомоговій ділянці на всьому терені ЗДА та не можна про це писати у плянованій пропам'ятній книзі.

Не кидайте праці без попереднього порозуміння!

В останніх днях трапився такий випадок: Один наш чоловік, зайнятий на фармі у стейті Луізіяна, зрікся своєї праці та приїхав разом із дружиною до Филаделфії. На саму дорогу видали вони заощаджених на фармі 120 долярів, крім того — через незнання мови і транспортних можливостей — загубили по дорозі свій багаж. У Филаделфії опинилися на вулиці, на фармі (хай навіть при важкій праці, але це була маленька куряча фарма, де праця багато легша, як на фармах хліборобських, бавовняних чи овочевих) — мали помешкання, харч (хай навіть бідний, але кращий, як у таборі ДП) і 60 долярів місячно. Не написали ані слова, що хочуть змінити працю і де її можуть шукати розмірно недалеко своєї фарми, тільки витратили відразу 120 дол. на саму дорогу, щоби відразу на вступі у великому місті просити допомоги в українських громадських організаціях. Ясно, що наразили ще ці організації на поважні кошти, бо спеціяльно у Филаделфії тепер знайти працю нелегко.

Тому ЗУАДК ще раз перестерігає перед легкодушним залишуванням праці, де вона не була б і яка вона не була б, бо це шкодить і загальній переселенській справі і самим людям. Коли ж умовини праці дійсно нестерпні, то обовязково треба раніше порозумітися з ЗУАДК-том, який порадить, куди звернутися за поміччю, щоб змінити працю без зайвих великих грошевих витрат.

Пересторога.

З округи Адамс Кавнті стейту Пенсилвенія ЗУАДК дістав вістку, що якийсь чоловік об'їздить зайнятих там українських робітників на овочевих фармах та підмовляє їх кидати роботу, вживаючи при цьому типово большевицької демагогічної аргументації. Самі місцеві люди рішили звернути на це увагу поліційних чинників, тим більше, що округа Адамс Кавнті належить до найкращих умовинами праці в цілій державі.

Знову зі стейту Савт Каролайна сама поліція повідомила ЗУАДК, що автом роз'їздить там п. Ш. і намовляє декого на залишення праці, покликуючись при тому на згоду ЗУАДК. Поліція запитувала, чи це яравда, що ЗУАДК дав таке доручення. ЗУАДК заявляє, що п. Ш. ніколи з такою пропозицією до ЗУАДК не звертався і ЗУАДК жадного такого дозволу не давав. Поведінка п. Ш. тим дивніша, що ЗУАДК мусів вже боронити його перед гострими замітами деяких офіційних чинників стейту Вірджинія за залишення там праці на другий день після приїзду.

Злучений УАДКомітет.

За душу молоді

(Докінчення зі стор. 2-гої).

симбіози цих двох відламів нинішнього одного великого табору американських українців, то наскільки більші труднощі існують на **молодняцькому** терені! Тут річ іде вже не про підхід до проблем організації української громади в Америці, не про методику праці, про доцільність таких чи інших-зверхніх форм, — а про **душу,** щоб вона була одна в українській молоді.

Всі ми знаємо, що природний тиск американської атмосфери й усього американського світу з його цивілізацією та всією життєвою організацією — такий могутній, що йому **на довгу мету** не всилі опертись жадна чужонаціональна іміґраційна група. Відсутність всякого законом нормального культурницького чи адміністраційного натиску для асиміляції імігрантів — діє більші чуда, як усі европейські примуси. Завдяки цьому чудові власне й повстала американська нація, яка зуміла створити те найбільше чудо, що впродовж 200 років не тільки собі виборола самостійність і створила найбільшу у світі модерну державу, але й зайняла перше місце у світовій сім'ї державних націй. Перше покоління іміґрантів ще говорить рідною мовою і має глибокий сентимент до всього рідного, сентимент, який ні-трохи не шкодить американській потузі та який вмішається в понятті американізму. Друге покоління вже забуває рідну мову, бо переходить американську школу, перебуває в товаристві американських однолітків і знає про рідний край батьків тільки з їх оповідань.

Річ іде не про те, щоби те молоде покоління „відривати від американізму", бо поперше, хто стає американським громадянином — не буде підрізувати дерев, на котрому сам сів, а по-друге — це повна нісенітниця, повний абсурд, засуджений згори на банкроцтво. Річ іде лиш, щоб задержати і поглибити сентимент молодих українських американців до батьківщини їх батьків ,щоб **приєднати їх для української справи на терені Америки** і щоб вони стали переємниками оборони справ України серед **американського** світу. Знаємо, що вони люблять українську пісню, бо самі мають дуже гарні українські хори; цікавляться українським народнім танком; приглядаються до новоприїзжих молодих українських іміґрантів. Методи шукання зв'язку з ними не можуть бути шаблонові. Їхні власні батьки ,давні українські іміґранти, мабуть найкраще самі пояснили б чим можна зацікавити їхніх дітей. Можливо, що в цьому ділі великою атракцією буде виховна скарбниця і досвід українського „Пласту", прегарної організації старого краю". Треба приєднати цю українсько-американську молодь, треба — у ближчому контакті з нею — поглибити в ній знання мови батьків, треба зацікавити історією України, її літературою, мистецтвом. У цьому ділі українські школи, вже існуючі в Америці, могли б зробити велике добре: відповідним навчанням предметів українознавства. Предметами українознавства треба би особливо зацікавити високошкільну українсько - американську молодь, яка має різні упередження до новоприїзжих товаришів. Треба ці упередження нівелювати, ближче знайомити одних з одними то пояснюючи речі про рідний край їх батьків і новоіміґрантську молодь, що їх вони, тутешня молодь, знають інколи з ворожих українству джерел.

На цю тему писав недавно у „Свободі" п. Лев Ясінчук. І буде ще писатись чимало. Віча молоді, що відбулись в Ню Йорку і Филаделфії є започаткуванням великого діла, найкращого, що його можна собі тут, в Америці, поставити за ціль. Бо що є краще, як позискати собі душу молоді?!

Український Народний Союз

VII. ДОПОМОГА „СТАРОМУ КРАЄВІ" МІЖ ГОЛОВНИМИ ЦІЛЯМИ СОЮЗУ

В попередніх двох статтях на цьому місці підкреслено, що між першими головними цілями Союзу була „боротьба з темнотою" серед маси першої української іміґрації в Америці. Другою фазом в цьому змаганні до „світла правди і знання" була завзята боротьба за виразне національно-українське обличчя Союзу. В першому і другому випадку головну ролю грала „Свобода", тоді вже орган Союзу. Українська правда, що між своїми першими американсько-українськими піонірами мала таких завзятих і енергійних носіїв як о. Грушка, о. Антін Бончевський, о. Степан Макар, о. Микола Стефанович, о. Іван Ардан, о. Іван Константкевич та інші, почала поступово перемагати, доказом чого може послужити факт, що вже на сьомій конвенції Союзу в 1902 році ухвалено, що головними урядниками Союзу та урядниками його братств можуть бути тільки українці, виключаючи москофілів і мадяронів. Треба знати, що піоніри американсько - українського життя могли тоді вважатися однаково добре теж українськими піонірами взагалі, головно серед галицького духовенства. Всі вони належали до цих радикальних українських патріотів, що їх виразником був Іван Франко. Опинившись на американському терені, вони відразу почали засівати на ньому той виразний український патріотизм, що опісля дав такі багаті плоди. *Це проявилося теж в організації і спонтанній матеріяльній допомозі „Старому Краєві", яка належала до перших цілей Союзу та яка править йому за одну з головних цілей і сьогодні.*

Вже в попередній статті згадано, що на сьомій конвенції Союзу в 1902 році вперше ухвалено дати допомогу „Старому Краєві", виасигнувавши з каси Союзу $50 на допомогу українським студентам у Львові. Від того часу ця акція з кожним роком розгортається в щораз більше імпозантний вияв свідомости Союзового членства свого духового зв'язку з Рідним Краєм та розуміння його потреб.

Восьма конвенція УНСоюзу відбулася в Шамокін, Па., в днях від 30-го травня до 2-го червня 1904 року і була цілком під знаком десятирічного ювілею організації. На конвенції, предсідником якої був о. С. Макар, а секретарювали о. П. Понятишин та Й. Кульчицький, було вже 48 делегатів, що репрезентували вже 5,857 членів. Союз мав тоді 17,993.34 долярів майна. Зі звітів виходило, що за 10 років існування Союзу померло 241 його членів, після яких виплачено посмертного на загальну суму $94,578. Крім того, Союз виплатив своїм членам ще надзвичайних допомог на суму $5,463, а адміністраційні видатки виносили $27,-157, так що загальні видатки Союзу за 10 років існування виносили 127,198 долярів, а приходи $145,193. З нагоди восьмої конвенції та 10-тирічного ювілею Союзу влаштовано вперше на цій землі величавий похід делеґатів і учасників, манифестуючи в той спосіб вперше українську зорганізовану силу. Ввечорі відбувся величавий концерт українських пісень. На цій конвенції до екзекутиви головного уряду Союзу були вибрані: предсідник —, Константин Кирчів, заст. предс. — С. Митренко, секретар — Семен Ядловський, його заступник — Й. Кульчицький, касієр — О. Шаршонь, і А. Янкович — заст. касієра. З нагоди ювілею і конвенції появилося теж ювілейне число „Свободи" на 20 сторінках друку, з 37 фотографіями з життя Союзу та глибоко - патріотичним змістом.

Дев'ята конвенція відбулася в Скрентоні, в днях від 25 до 28 червня 1906 року. Її предсідником був о. М. Стефанович, а секретарювали С. Калакула і Т. Лабовський. Зі звітів виходить, що Союз мав тоді 7,888 членів, зорганізованих в 139 відділах. Майно Союзу виносило $23,705.34. Ця конвенція важлива в історії УНСоюзу тим, що на ній введено т.зв. „необмежений розмет", який був задержався в організації аж до 1914 року. *Він полягав в тому, що члени* платили місячні вкладки „відповідно до потреби", себто залежно від того, скільки померло членів та скільки треба було виплатити посмертного. До важливіших рішень цеї конвенції належить теж рішення, щоби ввести фонетичний правопис в „Свободі" і для Союзу. На цій конвенції знову рішено виасигнувати $50 на допомогу українській академічній молоді у Львові. До екзекутиви головного уряду тоді вибрано: Константин Кирчів — предсідник, Іван Париляк — заст. предс., секретарі: С. Ядловський і Т. Лабовський, касієр — Олексій Шаршонь та о. Степан Макар — духовний отець. Між іншим, на цій же конвенції рішено назвати св. Володимира покровителем Союзу.

Десята конвенція відбулася у Филаделфії в днях від 7 до 10 липня 1908 року, з приявністю 121 делегатів. Головою конвенції був о. Л. Левицький а секретарювали о. П. Понятишин та В. Гришко. Зі звітів виходить, що в Союзі було тоді 10,266 членів та $46,071.26 загального майна, яке тоді вперше поділено на поодинокі фонди: сирітський, резервовий, допомоговий, народний та адміністраційний. На цій конвенції винесено рішення, щоби головний уряд оцінив та купив друкарню „Свободи", що тоді була власністю „Рутенієн Ексчендж Ко.", що й зроблено за суму 16,885 долярів. Ухвалено теж друкувати в дальшому „Свободу" українськими і латинськими літерами, бо деякі з „угорчан" та галичан не хотіли вступати до Союзу тільки тому, що не вміли читати друкованої української азбуки.

На цій конвенції вперше ухвалено офіціяльний протест американських українців против гнобителів українського народу, висилаючи рівночасно щирий привіт всім борцям і мученикам за українську справу в Галичині. Одночасно ухвалено виасигнувати $200 на допомогу для Івана Франка, що „ціле своє життя присвятив для праці над освідомленням українського народу". Вибрано Комітет для опрацювання Букваря і Читанки, які мали бути надруковані в Галичині для дітей американських українців. До Комітету увійшли: Д. Андрейко, О. Стеткевич, П. Кирилюк, А. Ґела й о. П. Понятишин. Доручено головному урядові зорганізувати *при Союзі Молодечий Відділ.* До екзекутиви головного уряду вибрано: Дмитро Капітула — предсідник, Т. Кульчицький-Гут і Марія Черемшак — заст. предсідника, С. Ядловський і Т. Лабовський — секретарі, Олексій Шаршонь — касієр та о. М. Балог — духовний отець. На цій конвенції вже вибрано теж А. Цурковського і А. Ґелу редакторами „Свободи", о. Петра Понятишина її директором а К. Кирчіва її завідателем.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

Голоси Читачів

Пристосування й асиміляція

Злучені Держави Північної Америки й Канади це дві країни, де великі расові, національні й культурні групи змішуються разом і доходять до частинної єдности. Як життя є процесом пристосування противенств в кожній людині, так групове співжиття є пристосуванням одних груп до одних і творення однієї спільноти. У тому значенні пристосування можна зясувати як відношення організму до свого оточення. На таке відношення ділають впливи фізичні, суспільні й особисті. Оці три чинники діють на управильнення звязків між одиницями та громадянством як цілістю.

З біологічного погляду пристосування обіймає два обовязки: Збереження свого роду й співжиття з іншими людьми. Це найкраще пізнати на нових американських та канадійських імігрантах. Вони мають труднощі із зрозумінням соціяльних та культурних відносин в новій країні з одночасним бажанням зберігти своє рідне, тобто звичаїв та способу родинного життя. Те саме є і з мовою. Вони хочуть затримати свою рідну мову, одначе знають, що їм треба опанувати мову нової країни.

У такому значенні пристосування є частинною асиміляцією новоприбуваючих з давнішими тутешніми громадянами. Повна асиміляція рідко коли трапляється в житті чужонаціональних осіб. Це повільний процес, триває нераз цілі генерації. Знаю про це теж і з свого власного досвіду, бо я вже тут роджена й вихована.

Знання та вивчення мови нової батьківщини є необхідною основною потребою в пристосуванні кожного імігранта. Без вивчення мови імігрант находиться в жахливому положенні: Він не може дістати праці ані завести товариського життя з уродженцем Америки. Теж не може зрозуміти тутешніх звичаїв і відносин у новій країні.

Нова іміграція є в багатьох випадках відмінна від давнішої іміграції й тому для нової іміграції треба підшукати нові способи для пристосування. Щоб це облегчити, спробуймо подати різниці між ранішими імігрантами й теперішніми, що прибувають зі скитальщини. Зіставмо головні різниці в кількох точках.

Візмімо наперед теперішніх імґрантів-скитальників:

1. Вони прибули сюди, щоб рятуватись перед переслідуванням; 2. більшість тих, що досі приїхали, це фахові працівники - професіоналісти і значна частина інтелектуалістів; 3. більшість з них мають значну освіту, деякі покінчили університети та професійні школи, багато мають середню школу; 4. вони вчаться англійської мови швидше і не вдоволяються поверховним її знанням; 5. кладуть великий натиск на виховання й на вищу освіту своїх дітей і т.д.

У противенстві до таких прикладів старі імігранти:

1. Приїхали з економічних причин; 2. більшість це були селяни й робітники, деякі ремісники, а інтелектуалів було дуже мало; 3. більшість мали початкову освіту, або й ще менше, а малохто мав вищу освіту; 4. вони засвоювали собі знання англійської мови повільно і вдоволялися її поверховним знанням; 5. Не звертали назагал спеціяльної уваги на вищу освіту у вихованні своїх дітей — і т.п.

Треба признати, що діти імігрантів і загалом молодь пристосовуються до нового життя далеко швидше та легче, входять у звязки з давніми американцями чи канадійцями і їм легче жити в новій країні чим старшим. Дорослі імігранти, які мусіли покидати свої становища в Старому Краю і товариське співжиття, находять більші труднощі в пристосуванні до нового життя.

Звичайно перші два роки є дуже важкими. Багато скитальців мусять приймати працю чи становище не по своїм знанні, здебільша дістають таку працю, до якої вони фізично не приготовані... Таке саме буває з мешканнями. Вони мусять приміститися в тісних кімнатах, де через те витворюються напружені відносини навіть серед родини. Деякі давніші імігранти відносяться неприхильно до нових людей, бо їх не розуміють.

Одначе з усіх частин країни приходять вісті, що скитальці вже внесли щось нове в американську культуру, як у музиці й інших родах мистецтва, в різних ділянках знання, в освіті. Америка збагатилася головно артистичними силами з еміґрації, а теж дістала нових природників, інженерів, майстрів і т.п. вартісних людей.

Старші американці мусять зрозуміти, що нові американці, б. скитальці, багато лиха зазнали: прогнання з рідного дому, відірвання від родини, втрата рідні та друзів, втрата маєтку та становищ, фізичні насилля над ними та примус починати життя зовсім наново в чужій країні. Ніхто не в силі затерти їм споминів пережитого й це впливає на їх душевне й духове життя. Ці трагедії останутся в їх душі назавжди. Тому, хто цього не хоче зрозуміти, він не буде спосібний помогти їм у пристосуванні до Америки.

Оля Редчук,
Ню Йорк.

ПРИГАДКА

В кінці минулого року Американський Комітет УСХС, з відома Українського Конгресового Комітету, звернувся із закликом до українського громадянства в Америці допомогти пожертвами самотнім старцям, воєнним інвалідам та вдовам із сиротами в Европі, позбавленим усяких можливостей виїзду до будьяких заокеанських країв.

Чимало організацій та людей доброго серця щиро відгукнулися на цей заклик. Деякі особи виявили навіть таке зрозуміння акції Комітету, що це перевищило всякі його сподівання.

З уваги на те, що збіркова акція вже закінчилася, а Комітет хоче подати до прилюдного відома імена всіх жертводавців, дуже просимо тих осіб, що ще мають у себе на руках збіркові листи УСХС, повернути їх разом із зібраними пожертвами на адресу:

Dr. Roman Osinchuk, 23 East 7th St., New York 3, N. Y.

За Комітет:

Д-р Я. Воєвідка, Д-р Т. Воробець, Федір Дудко, Д-р Т. Олесіюк, Д-р Р. Осінчук

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ЗВІТ

ЗІ ЖЕРТВ, НАДІСЛАНИХ ДО ЗЛ. У. А. Д. КОМІТЕТУ. (ЗА МІСЯЦЬ ЖОВТЕНЬ, 1949 Р.

Филаделфія, Па. — Іван Оджинський $10, Петро Стеценко 5, Союз Укр. Амер. Жінок, переслала п. Дубас 300, проф. Роман Савицький 5, Переселенчий Осередок ЗУАДК, п-ні Штоґрин 240, ЛЛіга Амер. Українців на Норт Филаделфії, переслала п-ні Штоґрин 50, Переселенчий Осередок ЗУАДК, п-ні Штоґрин 186, Тов. Українських Імігрантів 52, Переселенчий Осередок ЗУАДК, п-ні Штоґрин 136.

Єйтсборо, Па. — Відділ 51 св. Михаїла УНС, збірка $16.

Джінет, Па. — о. П. Білонь $5.

Мадія, Па. — Константин Мацілинський $5.

Питсбурґ, Па. — Марія Антошик $10.

Карлайл, Па. — Федор Савчук $5.

Конвей, Па. — Збірка на весіллю сина п-ства Білецьких $9.

Брістоль-Еджелі, Па. — Український Клюб „Просвіта", В. Осередчук $85.

Лейтроб, Па. — Збірка між парохіянами, о. І. Оришкевич $50.

Ґеттисбурґ, Па. — Олександер Новосад $10.

Ню Йорк, Н. Й. — Михайло Волошанський $20, Іван Гуля 5, Михайло Бурова 5.

Йонкерс, Н. Й. — Амер. Укр. Клюб, збірка зі зустрічі нової і старої іміграції $63.

Гудсон, Н. Й. — Ф. Бородієвич, на переселенчий фонд $15.

Литл-Фолс, Н. Й. — Х. Литвин $5.

Амстердам, Н. Й. — Злучені Допомогові Комітети на переселенчу акцію $509.

Бруклин, Н. Й. — Марія Волчанська $10.

Квінс, Н. Й. — Укр. Клюб, переслав В. Параска $85.

Бродалбін, Н. Й. — Відділ 79 УНС на переселенчу акцію $54.

Асторія, Н. Й. — Тов. св. Николая, відділ 5 УНС $42, Бр. св. Николая 100, Демократичний Клюб 50.

Ню Гайд Парк, Л. Ай, Н. Й. — Марія Турко $5.

Вотервліт, Н. Й. — Збірка на похороні бл. п. Ольги Чайковської $50.

Озон Парк, Н. Й. — Тов. „Вільна Україна", відділ 200 УНС $10.

Гудсон, Н. Й. — Павло Сиротюк $5.

Нюарк Велі, Н. Й. — Дмитро Окрепкий $10.

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Український Народний Союз $1000.

Нюарк, Н. Дж. — К. Кучер $25.

Перт Амбой, Н. Дж. — Василь Ратич $5.

Клифтон, Н. Дж. — Тов. ім. Тараса Шевченка, Пасейк $10.

Ратерфорд, Н. Дж. — Й. Мохнацький $5.

Ню Бронсвик, Н. Дж. — Тов. „Запорожська Січ", відділ 353 УНС,, $50.

Джоліет, Ілл. — Ілько орняк $5.

Ню Гейвен, Конн. — Відділ 414 УНС, замість квітів на могилу бл. п. М. Мурашка $10.

Таместон, Конн. — Відділ 421 УНС, збірка на похороні Филипа Чеснік $17.25.

Вилимантик, Конн. — Укр. Парохія св. Петра і Павла $100.

Колчерстер, Конн. — І. Витвицький $5.

Ансонія, Конн. — Василь Кобан $5.

Савтингтон, Конн. — О. Коривилл $5.

Балтимор, Мд. — Галина Мартинів $5.

Ґолдборо, дМ. — Андрій Денкович $10.

Істон, Мд. — Відділ 240, УНС, переслав В. Басюк $28.66.

Йонґставн, Огайо. — Злучені Відділи УНС з 55-літнього ювілею $25.

Клівленд, Огайо. — Михайло Ладан $', А. Юзва 5. Зі срібногоп весілля п-нства Слепко, переслав збірку Я. Пацуля $40.50.

Лорел, Каліф. — Іван Софісник $5.

Монкс Корнер, С. К. — В. Мацьків $5.

Шікаґо, Ілл. — Ігор Гуменюк, на студентський фонд $155.

Голіок, Масс. — Злучені Відділи УНС, збірка $166.

С. Варвик, Р. Ай. — Василь Сподарик $10.

По $3.00: М. Кримінський, С. Цимбала, Яковенко, В. Р. Дячук.

По $2.00: Анна Старишак, І. Довгань, І. Мурило, І. Швець, К. Буско, А. Серафім, Д. Петрівський, Анна Плаксій, М. Кушнір, П. Кулик, М. Косюк, Г. Березяк, Павло Шандрук, Т. Гаврилюк, І. Вороняк, І. Войтовський, С. Копець, П. Горбоніс, П. Смаданко, Г. Вовхоляк, К. Лукашів, Юлія Яхоріло, Зелик, Анна Різко, Марія Левчук, Г. Чучман.

По $1.00: І. Лястовецький, Кася Грицуна, Т. Красносельський, П. Ленчук, Гр. Крамер, К. Пристач, Й. Дерич, С. Микитка, Д. Дзанка, І. Мастилоний, М. Сторовчак, Н. Шуляк, Анна, Мельник, М. Ґалановсь- М. Дучій, Т. Обенченко, Г. Романків, В. Божик, Н. Левицький, І. Палюх, К. Бабицька, С. Конопада, М. Яремко, П. Стецюк, Марія Кохенаш, Б. Максимюк, М. Ґалановський, Текля Лавів, Н. Забитовський, Н. Коназевич, Т. Олешенко, Б. Савуля, Т. А. Курак, Гр. Оленчук.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ВЕЧІР ПРИСВЯЧЕНИЙ ЛЕСІ УКРАЇНЦІ В Л.М.КЛЮБІ

Ню Йорк, 28 лютого. Найближчі вечірні сходини в Літературно Мистецькому Клюбі будуть присвячені творчості Лесі Українки. Сходини, як звичайно, відбудуться в четвер, дня 2-го березня, в домівці Клюбу при 101 Евеню „А", в год. 7:30 ввечорі.

ЗАЯВА

б. членів Головної Управи і членів-основників ООЧСУ.

Ми, колишні члени Головної Управи і члени-основники Організації Оборони Чотирьох Свобід України, вважаємо за потрібне повідомити цею дорогою українське громадянство, що з днем 27-го листопада 1949 року ми перестали бути членами цеї організації та не поносимо жадної відповідальности за її дальшу працю.

Причиною цего нашого рішення було наше переконання, що Головна Управа ООЧСУ, як американсько - української організації, та її орган „Вісник ООЧСУ", зійшли з визначеного її основниками шляху, вводячи в свою діяльність шкідливу засаду партійної боротьби і користуючись при цьому засобами, які не відповідають нашому розумінню демократії та її принципів.

Хто бажав би точніших інформацій в цій справі, прохаємо звертатись на адресу:

**GREGORY BAKUMENKO,
3830 Park Ave., Bronx 57, N. Y.**

Тома Рудий, Михайло Іваник, Осип Труш, Олександер Бісик, Григорій Бакуменко, Андрій Дубас, Семен Чорномаз, Миров Леськів, Петро Задорецький, Іван Різник.

(пл. ог.)

ПОШУКУВАННЯ

П. ОЛЮ ЛОТОЦЬКУ з Ходорова, бувшого працівника „Нашої Торгівлі", що виїхала до ЗДА ще перед другою світовою війною, пошукує рідня з Ходорова. Зголошення— вістки про неї прошу слати до Адм. „Свободи".

Пошукую **ЛУЦЯ ОНУФРІВ** з села Корчина, повіт Стрий. Хто знає про него або він сам, прошу зголоситись до·

В. БОЙКО
(з Синевідська Вижного)
1-3 Pitt St., New York 2, N. Y.

ГРИНЯ ТАНІЯ, з Томашівців, повіт Калуш, розшукує його брат **МИКОЛА ТАНІЙ,** який недовно приїхав з Европи. Писати на адресу:
NICHOLAS TANIJ
c/o George M. Royce, Sr.
Columbus, N. J.

КАТЕРИНА ХАРКО, родом з села Мединичі, повіт Дрогобич, пошукує вуйка **ЧЕПІЛЬ** з села Меднич, котрий виїхав до Америки тому зо 25 років. Хто знає про нього, або він сам прошу подати відомість на адресу:
ПОРОШАК МИХАІЛ
c/o Mr. Kromlton Co.
Perthshire, Miss.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ПОДАЄТЬСЯ ДО ВІДОМА ЧЛЕНАМ 204 ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗУ,

що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 4-го березня (марта), в гали укр. прав. церкви, 334-336 East 14th St., New York. Початок зборів у годині 8. ввечір. Членські вкладки збираємо, як звичайно, в годині 7. кожної суботи. На цих зборах буде вибір делеґатів на конвенцію У. Н. Союзу. Буде порушена справа відчитів та підприємств для нашого відділу.

Прохається тих членів, що змінили помешкання, щоби подали нову адресу секретареви. Знову довгуючих членів прохається, щоб конечно вирівняли свій довг, бо в противнім разі наш уряд буде змушений подати тих членів до суспенди.

Павло Марко, предсідник
Андрій Марко, касієр **В. Гасій,** фін. секретар
Ю. Бакуменко, рек. секретар

НЮ ЙОРК І НЮЙОРСЬКА ОКРУГА

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ міста НЮ ЙОРК Й ЦІЛОЇ ОКРУГИ
—: відбудуться :—
В ПЯТНИЦЮ, 3. БЕРЕЗНЯ 1950
в годині 8. ввечір
В ЦЕРКОВНІЙ ЗАЛІ, 28 East 7th St., NEW YORK, N. Y.
Прохаємо відділових урядників прийти солідарно.
ЗА КОМІТЕТ СОЮЗОВИХ ВІДДІЛІВ:
Петро Кучма, голова **Марія Демидчук,** секретарка

ТАРЗАН, ч. 2289. Бій в джунґлях.

Ніта, серед боротьби проти печерної людини, мусіла ступати в напрямі дому страхіть д-ра Зі...

...а там далеко в нетрах йшла примітивна боротьба.

Сироватка, увійшовши в мозок, палила його і надавала подвійної сили малпі...

...і раз навіть Тарзанова непоборима сила знайшла суперника.